

A Kárpát-medence földrajza

**Természet, társadalom,
gazdaság, néprajz**

A Kárpát-medence földrajza

Természet, társadalom,
gazdaság, néprajz

Monográfia

A kötet elkészítését támogatta:

BETHLEN GÁBOR
—•—
Alap

Az e-kötet megjelenését támogatta:

A Kárpát-medence földrajza

Természet, társadalom,
gazdaság, néprajz

Monográfia

Szerkesztette:

Molnár József és Papp Géza

Termini Egyesület – II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Budapest–Beregszász

ETO: 911.2(4-11)
K 22

A kötet egy évtizeddel követi az Akadémiai Kiadó gondozásában napvilágot látott azonos című, a témában készült eddigi legnagyobb szabású összefoglalást. A munka célja nem a nevezett műnél mélyebb és alaposabb elemzés készítése volt, inkább egy olyan összeállítás, amely kisebb terjedelmével és kevésbé szakmai nyelvezetével az érdeklődők szélesebb köre számára jelenthet élvezhető olvasmányt, valamint részévé válhat a térség felsőoktatási intézményeiben oktatott Kárpát-medence földrajza kurzus ajánlott irodalmának.

Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Tudományos Tanácsa (2022.06.28., 5. számú jegyzőkönyv).

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus Tanszéke, valamint
Kiadói Részlege közreműködésével.

Szerkesztő: Molnár József, Papp Géza

Szerzők: Andrik Éva, Bálint Lajos, Berghauer Sándor, Cserniczkó István, Csoma Zoltán, Csorba Péter, Dávid Lóránt Dénes, Dobos Endre, Dövényi Zoltán, Fodor Gyula, Gönczy Sándor, Hadnagy István, Horvát Dániel, Kész Barnabás, Kész Margit, Kocsis Károly, Kohut Erzsébet, Kolozsvári István, Makay Zsuzsanna, Marselek Sándor, Molnár D. István, Molnár Ernő, Molnár Ferenc, Molnár József, Papp Géza, Remenyik Bulcsú, Tátrai Patrik, Vince Tímea, Wéber András

Lektorálta:

Dr. Kiss Tímea (Szegedi Tudományegyetem),
Dr. Pénzes János (Debreceni Egyetem)

Műszaki szerkesztés: Papp Géza
Korrektúra: Sin Edina
Borítóterv: Molnár D. István
A kiadásért felel: Dobos Sándor

A monográfia fejezeteinek tartalmáért kizárólag a szerzők felelnek.

ISBN 978-615-81834-4-4

© A szerzők, 2022
© II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2022

Tartalom

ELŐSZÓ (*Orosz Ildikó*)

1. TERMÉSZETI VISZONYOK

1.1. A Kárpát-medence fogalma, lehatárolása, földrajzi fekvése	(<i>Molnár József</i>)	13
1.2. A Kárpát-medence földtani viszonyainak áttekintése	(<i>Gönczy Sándor</i>)	19
1.2.1. A Kárpát-medencét alkotó földtani egységek kialakulása		20
1.2.2. A medencealakulás, illetve a Kárpátok kialakulásának kezdete		23
1.2.3. A már egységesült medence fejlődése a Kárpátok vonulataival együtt		26
1.2.4. Északnyugati-Kárpátok		29
1.2.5. Északkeleti-Kárpátok		31
1.2.6. Keleti-Kárpátok		34
1.2.7. Déli-Kárpátok		35
1.3. Természetes felszínalakulás a Kárpát-medencében	(<i>Gönczy Sándor</i>)	40
1.3.1. A Duna–Tisza-medence		40
1.3.2. Duna–Morva–Rába-medence		41
1.3.3. Az Erdélyi-medence		42
1.3.4. Északnyugati-Kárpátok		44
1.3.5. Északkeleti-Kárpátok		48
1.3.6. Keleti-Kárpátok		52
1.3.7. Déli-Kárpátok		53
1.3.8. A Bánsági-hegyvidék		54
1.3.9. Erdélyi-szigethegység		55
1.3.10. Dunántúli-középhegység		57
1.4. Ásványi kincsek	(<i>Gönczy Sándor</i>)	60
1.5. Éghajlati sajátosságok	(<i>Hadnagy István</i>)	74
1.5.1. A Kárpát-medence éghajlatának múltja		74
1.5.2. A Kárpát-medence éghajlatát meghatározó tényezők		75
1.5.3. A Kárpát-medence éghajlati körzetei és azok jellemzői		78
1.5.4. Az éghajlati elemek idő- és térbeli változása		84
1.5.4.1. A napsugárzás és napfénytartam		84
1.5.4.2. A levegő hőmérséklete		85
1.5.4.3. A légnyomás és szél		87
1.5.4.4. A felhőzet és a köd		89
1.5.4.5. A légnedvesség és csapadék		90
1.5.4.6. Az időjárási szélsőségek jellemzői		92
1.5.5. A Kárpát-medence éghajlatának várható változása		94
1.6. A Kárpát-medence vízrajza	(<i>Vince Tímea</i>)	99
1.6.1. Folyókák		99

1.6.1.1. A Duna vízrendszerének jellemzése	99
1.6.1.2. Folyószabályozás	103
1.6.2. Állóvizek	107
1.6.3. Felszín alatti vizek	111
1.7. A térség élővilága	116
1.7.1. A Kárpát-medence növényföldrajza (<i>Kohut Erzsébet – Andrik Éva</i>)	116
1.7.1.1. A Kárpát-medence természetes növénytakarójának kialakulása	116
1.7.1.2. Növényföldrajzi alapfogalmak	117
1.7.1.3. Flóraelemek	118
1.7.1.4. Bennszülött (endemikus) fajok a Kárpát-medencében	121
1.7.1.5. Reliktumfajok a Kárpát-medencében	122
1.7.1.6. A Kárpát-medence növényföldrajzi felosztása	124
1.7.2. A Kárpát-medence állatföldrajzi jellemzői (<i>Kolozsvári István</i>)	130
1.8. A Kárpát-medence talajai (<i>Dobos Endre – Csoma Zoltán – Molnár Ferenc</i>)	137
1.8.1. A talajok jelentősége a Kárpát-medence népeinek életében	137
1.8.2. A Kárpát-medence talajtakarója	138
1.8.3. A Kárpát-medence talajai	140
1.8.3.1. Histosol (Láptalajok)	140
1.8.3.2. Leptosols, Umbrisols (közethatású talajok)	142
1.8.3.3. Vertisols (duzzadó agyagtalajok)	144
1.8.3.4. Gleysol (réti talajok)	147
1.8.3.5. Chernozems (mezőségi talajok – csernozjomok)	148
1.8.3.6. Calcisols (karbonáttalajok)	150
1.8.3.7. Arenosol (homoktalajok)	152
1.8.3.8. Fluvisols (öntéstalajok, hordaléktalajok)	155
1.8.3.9. Regosols (földes kopár)	157
1.9. Tájszerkezet és tájtervezés (<i>Csorba Péter – Dávid Lóránt Dénes</i>)	159
Bevezetés	159
1.9.1. A tájhatárok megállapítása	159
1.9.2. Tájbeosztás térképek a 2018-ban kiadott Magyarország Nemzeti Atlaszában	160
1.9.2.1. A magasabb rendszertani szintek	162
1.9.2.2. Korábbi nagytájaink helye az új taxonómiai rendszerben	163
1.9.3. A tájak működését, azaz anyag- és energia-háztartását jelző indikátorok	165
1.9.3.1. Tájszintű anyag- és energiaforgalom vizsgálatok	166
1.9.3.2. A táji anyag- és energiaforgalom lehetséges indikátorai	168
1.9.3.3. A javasolt indikátorok összegzése	172
1.9.4. Tájtipizálás	173
1.9.4.1. A tájtipológia rendező elvei	173

1.9.4.2 Kísérletek az egységes európai tájtipizálási rendszer kialakítására	174
1.9.5. A tájtervezés tájföldrajzi alapjai	177
1.9.5.1. A táj tervezésének indokoltsága	178
1.9.5.2. A fenntartható tájak tervezésének előfeltételei	181
1.9.5.3 A funkcionális folt-folyosó-mátrix rendszer kutatásának legfontosabb eredményei	183
1.9.5.4. A tájmetria és a tájtervezés	187
1.10. Környezetvédelem a Kárpát-medencében (<i>Vince Tímea</i>)	191
1.10.1. Környezeti problémák	191
1.10.1.1. A levegő állapota	191
1.10.1.2. A vizek állapota	193
1.10.1.3. A talajok állapota	196
1.10.1.4. Hulladéktermelés és kezelés	197
1.10.2. Természetvédelem	199

2. NÉPESSÉG ÉS TELEPÜLÉSEK

2.1. Demográfiai jellemzők	205
2.1.1. A népesség száma és térbeli eloszlása (<i>Kocsis Károly</i>)	205
2.1.1.1. Az 1950–1990 közötti időszak	205
2.1.1.2. Az 1990 óta eltelt időszak	206
2.1.2. Természetes szaporodás (<i>Kocsis Károly – Bálint Lajos – Makay Zsuzsanna – Wéber András</i>)	209
2.1.2.1. Termékenység	209
2.1.2.2. Életkilátások	210
2.1.2.3. Természetes szaporodás, fogyás	214
2.1.3. Vándorlás (<i>Dövényi Zoltán</i>)	217
2.2. A népesség összetétele	229
2.2.1. Nem és életkor (<i>Kocsis Károly</i>)	229
2.2.1.1. Nem szerinti összetétel	229
2.2.1.2. Életkor szerinti összetétel	230
2.2.2. Nemzetiség, nyelv (<i>Kocsis Károly – Tátrai Patrik</i>)	233
2.2.3. Vallás (<i>Kocsis Károly – Tátrai Patrik</i>)	239
2.2.4. Iskolázottság (<i>Dövényi Zoltán</i>)	243
2.2.5. Foglalkozás (<i>Dövényi Zoltán</i>)	248
2.3. Települések (<i>Molnár József – Papp Géza</i>)	254
2.3.1. A településhálózat fejlődése	254
2.3.2. Városálózat	265
2.3.3. Szuburbanizáció, agglomerációk	277
2.3.4. A falusi népesség	281

3. A KÁRPÁT-MEDENCE GAZDASÁGA

3.1. A gazdaság fejlődésének általános tendenciái (<i>Fodor Gyula – Molnár Ernő</i>)	290
3.2. Magyarország gazdaságföldrajza	294
3.2.1. Bevezetés: történeti áttekintés, gazdasági folyamatok és változások Magyarországon a rendszerváltozás után (<i>Dávid Lóránt Dénes</i>)	294
3.2.2. A mezőgazdaság általános gazdasági jellemzése (<i>Dávid Lóránt Dénes – Marsелеk Sándor</i>)	297
3.2.2.1. Történeti áttekintés	297
3.2.2.2. Az agrártermelés helyzete	299
3.2.2.3. A (magyarországi) mezőgazdaság szerkezete	301
3.2.2.4. A magyarországi mezőgazdaság földrajza	305
3.2.2.5. A magyarországi mezőgazdaság jövőképe	313
3.2.3. Ipar és építőipar Magyarországon (<i>Molnár Ernő</i>)	315
3.2.3.1. A magyar ipar történelmi távlatokban	315
3.2.3.2. A magyarországi ipar szerkezete	318
3.2.3.3. A magyarországi ipar térbelisége	323
3.2.4. Szolgáltatások földrajza – terciér és kvaterner szektorok köréből, különös tekintettel a gazdasági szolgáltatásokra (<i>Dávid Lóránt Dénes</i>)	330
3.2.4.1. A (magyarországi) szolgáltatási szektor átalakulásának keretfeltételei	330
3.2.4.2. A (magyarországi) szolgáltatási szektor szerkezete	334
3.2.4.3. Közlekedés	335
3.2.4.4. Kereskedelem: nagykereskedelem-kiskereskedelem	343
3.2.4.5. Pénzügyi szolgáltatások	344
3.2.4.6. A negyedik (kvaterner) szektor	345
3.2.5. Magyarország turizmusföldrajza (<i>Dávid Lóránt Dénes – Horvát Dániel – Remenyik Bulcsú</i>)	347
3.2.5.1. Magyarország turizmusának főbb statisztikai adatai	347
3.2.5.2. A pandémia hatása Magyarországon a turizmusra 2020-ban	351
3.2.5.3. Magyarország turisztikai desztinációi, térségei	355
3.2.5.4. Magyarország turisztikai termékei	358
3.2.5.5. Magyarország turizmusának jövőképe	360
3.3. A szlovák gazdaság (<i>Fodor Gyula</i>)	363
3.3.1. Történeti és gazdaságtörténeti áttekintés	363
3.3.2. A mezőgazdaság jellemzői	364
3.3.3. Szlovákia ipara	366
3.3.4. Az ország közlekedési infrastruktúrája és szolgáltató szektora	367
3.3.5. Régiók és városok	369
3.3.6. Szlovákia turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	372
3.4. Kárpátalja gazdasága (<i>Fodor Gyula</i>)	373

3.4.1. Történeti áttekintés	373
3.4.2. Mezőgazdaság	374
3.4.3. Az ipar sajátosságai Kárpátalján	375
3.4.4. Közlekedés és szolgáltatások	380
3.4.5. Kárpátalja turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	381
3.5. Erdély gazdasági viszonyai (<i>Fodor Gyula</i>)	384
3.5.1. Történeti és gazdaságtörténeti áttekintés	384
3.5.2. A jelenlegi gazdaság általános jellemzése. A mezőgazdaság	385
3.5.3. Erdély ipara	387
3.5.4. Közlekedés és szolgáltatások	389
3.5.5. Regionális áttekintés és gazdasági központok	391
3.5.6. Erdély turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	393
3.6. A Vajdaság gazdasága (<i>Fodor Gyula</i>)	395
3.6.1. Történeti áttekintés	395
3.6.2. Mezőgazdaság a Vajdaságban	396
3.6.3. A vajdasági ipar jellemzői	398
3.6.4. A szolgáltató szektor	399
3.6.5. A Vajdaság turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	400
3.7. Pannon-Horvátország gazdasága (<i>Fodor Gyula</i>)	401
3.7.1. Történeti áttekintés	401
3.7.2. Pannon-Horvátország mezőgazdasága	402
3.7.3. Az ipar sajátosságai	403
3.7.4. Szolgáltatások Pannon-Horvátország területén	403
3.7.5. Pannon-Horvátország turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	404
3.8. A Muravidék gazdasági viszonyai (<i>Fodor Gyula</i>)	406
3.8.1. Általános tudnivalók	406
3.8.2. A Muravidék mezőgazdasága és ipara	406
3.8.3. Közlekedés és szolgáltatások a Muravidék területén	407
3.8.4. A Muravidék turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	407
3.9. Az Órvidék gazdasága (<i>Fodor Gyula</i>)	409
3.9.1. Általános tudnivalók	409
3.9.2. Mezőgazdaság és ipar az Órvidéken	409
3.9.3. A szolgáltató szektor jellemzői	410
3.9.4. Az Órvidék turizmusa (<i>Berghauer Sándor</i>)	410
MELLÉKLET: A Kárpát-medence régióinak gazdasági szempontból fontos települései	414

4. A KÁRPÁT-MEDENCE NÉPRAJZI SAJÁTÓSÁGAI

4.1. A Kárpát-medence – a hazát kereső népek kohója (<i>Kész Barnabás – Kész Margit</i>)	422
4.1.1. Nemzetiségek a történelmi Magyarország területén	422

4.1.2. Etnikumok (kisebbségek)	423
4.1.2.1. Cigányok (romák)	424
4.1.2.2. A zsidóság	424
4.1.2.3. Kunok és jászok	425
4.2. Néprajzi csoportok, tájak, szigetek (Magyarország határain belül és túl)	
<i>(Kész Barnabás – Kész Margit)</i>	427
4.2.1. Alföld (Nagyalföld)	429
4.2.1.1. Hortobágy	429
4.2.1.2. Hajdúság	429
4.2.1.3. Nagykunság, Kiskunság (és Bugacpuszta)	429
4.2.1.4. Jászság	430
4.2.1.5. Kalocsa és környéke	431
4.2.1.6. Az alföldi városok világa	431
4.2.1.7. Kelet-Magyarország tájai	432
4.2.2. Dunántúl	436
4.2.2.1. Kisalföld: Hanság, Rábaköz, Szigetköz	437
4.2.2.2. Göcsej, Hetés és Órség	437
4.2.2.3. Somogyország, Ormánság és Dráva-szög	438
4.2.2.4. Sárköz és Mezőföld	438
4.2.2.5. Balaton-felvidék és Bakony	439
4.2.3. Felföld (Felvidék)	442
4.2.3.1. A palócok	443
4.2.3.2. A matyók	444
4.2.3.3. Zoboralja	444
4.2.3.4. Mátyusföld	444
4.2.3.5. Csallóköz	444
4.2.3.6. Felvidéki nevezetességek	445
4.2.4. Erdély	448
4.2.4.1. Partium	448
4.2.4.2. A szűkebb értelemben vett Erdély	450
4.2.4.3. Kalotaszeg	451
4.2.4.4. Mezőség	454
4.2.4.5. Torockó	454
4.2.4.6. Székelyföld	455
4.2.4.7. A csángók	459
4.2.5. Kárpátalja	460
4.2.5.1. Az Ungi-Tisza	462
4.2.5.2. Nagydobrony egyedisége	464
4.2.5.3. Munkács környéke	465
4.2.5.4. A Beregi-Tisza	466
4.2.5.5. A Szernye-mocsár, Tóhát térsége	468
4.2.5.6. Az Ugocsai-Tisza	470
4.2.5.7. Egy falnyi Szatmár – Nagypalád	474

4.2.5.8. A Tisza-völgy (Felső-Tisza-vidék)	475
4.2.5.9. Aknaszlatina – a sóra épült település	477
4.2.5.10. Gens fidelissima – ruszinok és ukránok	478
4.2.6. Délvidék	482
4.2.6.1. Bácska	482
4.2.6.2. Bánság (Bánát)	486
4.2.6.3. Szlavónia	485
4.2.7. Burgenland (Őrvidék)	486
4.3. Nyelvi hasonlóság és nyelvi változatosság a Kárpát-medencében (<i>Cserniczkó István</i>)	490

parkok (*Kismarton, Nezsider (Neusiedl am See, 8), Pinkafő, Gyanafalva (Jennersdorf, 4), Cinfalva* stb.) a külföldi tőke intenzív bevonásával.

3.9.3. A szolgáltató szektor jellemzői

Az Órvidék közlekedési rendszerének két pillére a közúti és a vasúti szállítás. A közúti közlekedés legfontosabb, innováció vonzó elemei az utóbbi kb. 30 évben épült autópályák és gyorsforgalmi utak: Bécs–Hegyeshalom–Budapest (A4), Bécs–Kismarton (A3), Bécs–Pinkafő–Graz–Villach (A2), Kismarton–Felsőpulya (S31).

A régió csekély méreteiből adódóan vasútvonalainak összhossza is mindössze 280 km. A legfontosabb, az Órvidéket érintő vasúti szakaszok a következők: Budapest–Bécs, Budapest–Graz, Sopron–Bécsújhely, Győr–Sopron–Ebenfurth, Szombathely–Felsőpulya, Szombathely–Pinkafő. Az órvidéki vonalak $\frac{3}{4}$ -e az Osztrák Szövetségi Vasúttársaság (ÖBB), $\frac{1}{4}$ -ük pedig magántársaságok tulajdonában van.

A szolgáltató szféra ágazatai közül itt is a *turizmus* emelkedik ki, amely főként a Fertőtóhoz és környékéhez (Ruszt, Fertőmeggyes, Pátfalva) köthető. Az ágazat újabb iránya az EU által preferált és gyorsan fejlődő *termálturizmus* (Tarcsafürdő, Savanyúkút, Szentelek stb.)

3.9.4. Az Órvidék turizmusa

Berghauer Sándor

Az Órvidék az évi 30 millió (2018) turistát fogadó Ausztria legkisebb forgalommal rendelkező tartománya. Turisztikai forgalma az utóbbi másfél évtizedben átlagosan 3,1%-kal növekedett évente, és napjainkban kb. 1 millió (2019) turistát tesz ki. Ennek közel 20%-át képezik a külföldiek, a vendégek többségét tehát a belföldi turizmus adja. Mindez nem véletlen, hiszen az Órvidék vonzerői nem a tipikus ausztriai, Alpokra épülő idegenforgalmi kínálatból kerülnek ki. A jellegzetes pannon táj elsősorban a közeli ausztriai városok lakosságát mozgatja meg.

Az Órvidékre látogató turisták keresletének központi elemei az öko-, a termál- és a kulturális turizmus. Az *ökoturizmus* legfőbb célterülete a *Neusiedler See/Fertő-tó Nemzeti Park*, amely az UNESCO védelme alatt áll, de az ökoturizmus kínálati elemei más területek és turisztikai termékek kíséretében is gyakran megjelennek (természetjárás, kalandösvények, tanösvények bejárása stb.). Az utóbbi időkben erőteljes fejlődésen ment keresztül a

termálturizmus. A több évtizedes múlttal rendelkező *Tarcsafürdő (Bad Tatzmannsdorf)* mellett új helyszínek is megjelentek, pl. *Szentelek (Stegersbach)*, *Savanyúkút (Bad Sauerbrunn)*, *Boldogasszony (Frauenkirchen)*, *Locsmánd (Lutzmannsburg)* településeken.

A *kulturális turizmus* kedvelt célpontja *Kismarton, Fraknó vára (Burg Forchtenstein)* és *Ruszt*, melynek óvárosa 2001-től az UNESCO világörökség részét képezi. A burgenlandi utazások elengedhetetlen indítéka a helyi *bor és gasztronómia*, de számos egyedi kínálati elem is színesíti a vidék turizmusát, például a *Borostyánkő túraút (Bernstein Trail)*, a *barátudvari (Mönchhof) falumúzeum* vagy a híres *Pándorfalu (Parndorf)* bevásárlóvároska.

Irodalom

1. Benedek József (szerk., 2011): *Románia. Tér, gazdaság, társadalom*. Kisebbségkutató Intézet, Kriterion Kiadó, Kolozsvár
2. Berghauer Sándor (2009): *Turizmus*. In: Kárpátalja. Régiómonográfia. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja – Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs
3. Berghauer Sándor – Fodor Gyula – Gönczy Sándor – Karmacs Zoltán – Lontai-Szilágyi Zsuzsanna – Sass Enikő – Tarpai József – Tóth Attila (2019): *A kárpátaljai magyarság turizmusfejlesztési stratégiája*. Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács – Gáborprint, Beregszász
4. Berghauer Sándor – Fodor Gyula (2018): *Az örökségturizmus helye és jelentősége Kárpátalja idegenforgalmában*. In: Kárpátalja Kollégium – Bereg, Máramaros, Ugocsa és Ung Kollégium (szerk. Molnár Eleonóra és Espán Margaréta), Antológia Kiadó, Lakitelek
5. Berghauer Sándor (2010): *Turizmus Kárpátalján*. In: *Modern Geográfia*, 2010/2. szám
6. Dövényi Zoltán (főszerk., 2012): *A Kárpát-medence földrajza*. Akadémiai Kiadó, Budapest
7. Fodor Gyula (2006): *Kárpátalja iparföldrajzának változásai az ezredforduló óta eltelt időszakban*. In: „Regionális átalakulás a Kárpát-medencében” (szerk. Rácz Szilárd), Magyar Regionális Tudományi Társaság, Pécs
8. Fodor Gyula (2009): *Ipar*. In: Kárpátalja. Régiómonográfia. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja – Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs
9. Gyula Fodor – István Molnár D. – Lajos Kurucz (2012): *The Industrial Sector of Transcarpathia and Its Comparison With the Northern Great Plain Region of Hungary*. In: „Revista Română de Geografie Politică”, Year XIV, no. 2, November 2012 (Article no. 142108-253)
10. Gyuricza László (2009): *A turizmus nemzetközi földrajza*. Dialóg Campus Kiadó, Budapest–Pécs
11. G. Nagle – K. Spencer (1999): *Az Európai Unió földrajza*. Holnap Kiadó, Budapest
12. Probáld Ferenc (szerk., 2000): *Európa regionális földrajza*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest
13. W. Weidenfeld – W. Wessels (1997): *Európa A-tól Z-ig: Az Európai Integráció kézikönyve*. Az EU Hivatalos Kiadványainak Hivatala, Luxembourg
14. O. V. Zasztavecka et. al. (1996): *Heohrafija Zakarpatszkoji oblasztyi (Kárpátalja megye földrajza)* – ukrán nyelven. Ternopil, Pidrucsniki i Poszibniki
15. A vajdasági magyar közösséget érintő idegenforgalom fejlesztési stratégiája (2018). Határon Átnyúló Kezdeményezések Közép-európai Segítő Szolgálatának balkáni központja (CESCI Balkans), Újvidék–Szabadka
16. Kárpátaljai Megyei Statisztikai Évkönyvek 2000–2019. Ungvár, Kárpátaljai Megyei Statisztikai Hivatal
17. <https://bizovacke-toplice.hr/> (A bizovaci termálfürdő (Bizovačke toplice) hivatalos honlapja)

18. <https://burgenland.info> (Az Órvidék információs honlapja)
19. <https://cia.gov/library/publications/the-world-factbook> (Az Amerikai Egyesült Államok Központi Hírszerző Ügynökségének honlapja)
20. <https://citypopulation.de> (Városok lakosságszám-változásainak angol nyelvű portálja)
21. <https://croatia.hr/> (Horvátországi turisztikai információs honlap)
22. <https://ec.europa.eu/eurostat/> (Európai uniós statisztikai portál)
23. <https://knoema.com> (Statisztikai adatplatform)
24. <https://mtt.gov.rs/download/3/strategija.pdf> (Szerbia turizmusfejlesztési stratégiája 2016–2025)
25. <https://naravniparkislovenije.si> (A Goričko Tájvédelmi Park honlapja)
26. <https://npfruskagora.co.rs/> (A Fruška Gora Nemzeti Park hivatalos honlapja)
27. <https://retyezat.ro/latogatas> (A Retyezát Nemzeti Park honlapja)
28. <https://statista.com> (Statisztikai adattár)
29. <https://test.vojvodina.travel/media/2018/09/MARKETING-PLAN-FINAL.pdf> (A Vajdaság turizmusának marketingfejlesztési terve)
30. <https://unwto.org> (A Turisztikai Világszervezet hivatalos honlapja)
31. <https://whc.unesco.org> (Az UNESCO hivatalos honlapja)
32. <https://zagreb.hr/> (Zágráb hivatalos honlapja)

MELLÉKLET

A Kárpát-medence régióinak gazdasági szempontból fontos települései

Sorszám	A település neve államnyelven	A település történelmi magyar elnevezése	A település lakosságszám a	A településre jellemző iparág(ak)
1. Magyarország				
1.	Budapest	Budapest	1,8 millió fő	elektronikai ipar, izzógyártás, villamosgépgyártás, gyógyszergyártás, vegyipar, könnyűipar, élelmiszeripar
2.	Debrecen	Debrecen	201 ezer fő	élelmiszeripar, elektronikai ipar, gépgyártás, gyógyszergyártás
3.	Szeged	Szeged	161 ezer fő	élelmiszeripar, gumiipar, textilipar
4.	Miskolc	Miskolc	155 ezer fő	gépgyártás, járműipar
5.	Pécs	Pécs	143 ezer fő	gépgyártás, porcelángyártás
6.	Győr	Győr	132 ezer fő	járműipar, építőanyag-ipar
7.	Nyíregyháza	Nyíregyháza	117 ezer fő	járműipar, gumiipar, műanyaggyártás
8.	Kecskemét	Kecskemét	111 ezer fő	élelmiszeripar, járműipar, műanyaggyártás
9.	Székesfehérvár	Székesfehérvár	97 ezer fő	alumíniumipar, elektronikai ipar, járműipar
10.	Szombathely	Szombathely	78 ezer fő	elektronikai ipar, járműipar
11.	Tatabánya	Tatabánya	66 ezer fő	elektronikai ipar, gépgyártás, járműipar, gumiipar
12.	Veszprém	Veszprém	60 ezer fő	járműipar, elektronikai ipar
13.	Zalaegerszeg	Zalaegerszeg	57 ezer	elektronikai ipar, élelmiszeripar, gépgyártás
14.	Nagykanizsa	Nagykanizsa	47 ezer fő	bútorgyártás, izzógyártás, kőolaj- és földgázipar, járműipar
15.	Dunaújváros	Dunaújváros	44 ezer fő	vas- és acélipar, gumiipar, papíripar
16.	Vác	Vác	33 ezer fő	járműipar, elektronikai ipar, cementgyártás
17.	Gödöllő	Gödöllő	32 ezer fő	gépgyártás, gyógyszergyártás, nyomdaipar, élelmiszeripar
18.	Ajka	Ajka	28 ezer fő	alumíniumipar, elektronikai ipar, járműipar
19.	Esztergom	Esztergom	28 ezer fő	autóipar, műszergyártás, elektronikai ipar, szerszámgyártás
20.	Jászberény	Jászberény	27 ezer fő	háztartási gépgyártás

21.	Kazincbarcika	Kazincbarcika	26 ezer fő	vegyipar
22.	Hatvan	Hatvan	20 ezer fő	elektronikai ipar, élelmiszeripar
23.	Komárom	Komárom	19 ezer fő	elektronikai ipar, járműipar, vegyipar
24.	Paks	Paks	19 ezer fő	energiaipar
25.	Veresegyház	Veresegyház	19 ezer fő	gyógyszergyártás, faipar
26.	Oroszlány	Oroszlány	18 ezer fő	gépgyártás, járműipar
27.	Százhalombatta	Százhalombatta	18 ezer fő	kőolajipar, petrokémia, energiaipar, járműipar
28.	Sárvár	Sárvár	15 ezer fő	elektronikai ipar, élelmiszeripar, járműipar
29.	Tiszaújváros	Tiszaújváros	15 ezer fő	petrokémia, elektronikai ipar
30.	Mór	Mór	14 ezer fő	járműipar
31.	Dorog	Dorog	12 ezer fő	építőanyag-ipar, gyógyszergyártás
32.	Celldömök	Celldömök	11 ezer fő	gépgyártás
33.	Jászárokszállás	Jászárokszállás	8 ezer fő	elektronikai ipar, hűtőgépgyártás, járműipar
34.	Jászfényszaru	Jászfényszaru	6 ezer fő	elektronikai ipar

2. Szlovákia / Felvidék

1.	Bratislava	Pozsony	430 ezer fő	gépkocsigyártás, kőolaj- feldolgozás, műtrágya- műanyag- és műszálgártás, kozmetikaicikk-gyártás, háztartási vegyipar, üveggyártás, pamutipar, kötöttárugyártás, tejipar, édesipar
2.	Košice	Kassa	239 ezer fő	vaskohászat, autóalkatrész- gyártás, vegyipari gépgyártás
3.	Prešov	Eperjes	89 ezer fő	kőszénbányászat, gördülőcsapágy-gyártás, ruhagyártás
4.	Žilina	Zsolna	83 ezer fő	gépkocsigyártás, cellulóz- és papíripar, gyapjúipar, ruhagyártás, tejipar, húsipar
5.	Banská Bystrica	Besztercebánya	78 ezer fő	bányászat, cementgyártás, faipar
6.	Nitra	Nyitra	77 ezer fő	elektronika-elektrotechnika, gyógyszergyártás, üveggyártás, bútorgyártás, élelmiszeripar
7.	Trnava	Nagyszombat	65 ezer fő	gépkocsigyártás, elektronika- elektrotechnika, édesipar
8.	Trenčín	Trencsén	56 ezer fő	szerszámgyártás, üveggyártás, gyapjúipar, ruhagyártás, cukoripar
9.	Martin	Turócszentmárton	55 ezer fő	nehézszerkezetgyártás, faipar

10.	Poprad	Poprád	51 ezer fő	vagongyártás, háztartási gépek gyártása
11.	Prievidza	Privigye	46 ezer fő	barnaszén- és lignitbányászat, elektronika-elektrotechnika
12.	Zvolen	Zólyom	42 ezer fő	faipar, tejipar
13.	Spišská Nová Ves	Igló	37 ezer fő	bútorgyártás
14.	Komárno	Révkomárom	34 ezer fő	folyamihajó-gyártás
15.	Bardejov	Bártfa	33 ezer fő	cipőipar
16.	Humenné	Homonna	33 ezer fő	húsipar
17.	Levice	Léva	33 ezer fő	pamutipar
18.	Liptovský Mikuláš	Liptószentmiklós	31 ezer fő	selyemipar, bőripar
19.	Lučenec	Losonc	28 ezer fő	tégla-, cserép- kerámia- és csempegyártás, gyapjúipar, húsipar
20.	Ružomberok	Rózsahegy	27 ezer fő	cellulóz- és papíripar, pamutipar
21.	Topoľčany	Nagytapolcsány	26 ezer fő	bútorgyártás
22.	Trebišov	Töketerebes	25 ezer fő	konzervipar, malom- és sütőipar
23.	Dubnica nad Váhom	Máriatölgyes	24 ezer fő	nehézgépgyártás
24.	Rimavská Sobota	Rimaszombat	24 ezer fő	húsipar, konzervipar, malom- és sütőipar
25.	Pezinok	Bazin	23 ezer fő	tégla- és cserépgyártás, bútorgyártás, boripar
26.	Dunajská Streda	Dunaszerdahely	23 ezer fő	cukoripar, konzervipar, malom- és sütőipar
27.	Hlohovec	Galgóc	22 ezer fő	gyógyszergyártás
28.	Šaľa	Vágsellye	22 ezer fő	nitrogénműtrágya-gyártás
29.	Senica	Szenice	20 ezer fő	műselyemgyártás
30.	Rožňava	Rozsnyó	19 ezer fő	vasércbányászat
31.	Žiar nad Hronom	Garamszentkereszt	19 ezer fő	alumíniumkohászat
32.	Púchov	Puhó	18 ezer fő	gumiipar, üvegyártás, ruhagyártás
33.	Handlová	Nyitraabánya	17 ezer fő	barnaszénbányászat
34.	Kežmarok	Késmárk	16 ezer fő	tejipar
35.	Galanta	Galánta	15 ezer fő	elektronika-elektrotechnika, bútorgyártás, élelmiszeripar
36.	Veľký Krtíš	Nagykürtös	12 ezer fő	barnaszénbányászat
37.	Štúrovo	Párkány	11 ezer fő	cellulóz- és papíripar
38.	Krompachy	Korompa	9 ezer fő	rézkohászat
39.	Svit	Szvit	8 ezer fő	csomagolóanyag- és fóliagyártás, kötöttárugyártás
40.	Hurbanovo	Ógyalla	7 ezer fő	sőripar
41.	Gabčíkovo	Bős	5 ezer fő	energiaipar (vízerőmű)
42.	Nováky	Nyitraabánák	4 ezer fő	lignitbányászat
43.	Podbrezová	Zólyombrézó	4 ezer fő	vaskohászat
44.	Turňa nad Bodvou	Torna	4 ezer fő	cementgyártás
45.	Dolné Vestenice	Alsóvesztény	3 ezer fő	gumiipar

46.	Slovenská Ľupča	Zólyomlipcse	3 ezer fő	gyógyszergyártás
47.	Bystré	Tapolybeszterce	3 ezer fő	cementgyártás
48.	Jaslovské Bohunice	Apátszentmihály	2 ezer fő	energiaipar (atomerőmű)
49.	Zemianske Kostol'any	Nemeskosztolány	2 ezer fő	energiaipar (hőerőmű)
50.	Istebné	Isztebne	1 ezer fő	vaskohászat
51.	Mochovce	Mohi	1 ezer fő	energiaipar (atomerőmű)
52.	Vojany	Vaján	1 ezer fő	energiaipar (hőerőmű)
3. Kárpátalja				
1.	Ужгород [Uzshorod]	Ungvár	115 ezer fő	energiaipar, elektrotechnikai ipar, gyógyszergyártás, háztartási vegyipar, vasbetonelem-gyártás, furnér- és bútorgyártás, cipőipar, boripar, szeszipar, zöldség- és gyümölcskonzervipar
2.	Мукачево [Mukacsevo]	Munkács	86 ezer fő	sílécgyártás, vasbetonelem-gyártás, aszfaltgyártás, bútorgyártás, ruhagyártás, zöldség- és gyümölcskonzervipar, édesipar
3.	Хуст [Huszt]	Huszt	28 ezer fő	erdő- és fafeldolgozó ipar, könnyűipar, textilipar
4.	Виноградів [Vinohragyiv]	Nagyszőlős	25 ezer fő	műanyaggyártás, vasbetonelem-gyártás, ruhagyártás, cipőipar
5.	Берегове [Berehove]	Beregszász	24 ezer fő	textilipar, ruhagyártás, boripar, zöldség- és gyümölcskonzervipar
6.	Свалява [Szvaljava]	Szolyva	17 ezer fő	erdő- és fafeldolgozó ipar, fa-vegyipar, ásványvíz-palackozás
7.	Рахів [Rahiv]	Rahó	16 ezer fő	erdő- és fafeldolgozó ipar, textilipar
8.	Іршава [Irsava]	Ilosva	9 ezer fő	háztartási vegyipar, boripar
9.	Ясіня [Jaszinya]	Kőrösmező	9 ezer fő	erdő- és fafeldolgozó ipar, textilipar
10.	Великий Бичків [Velikij Bicskiv]	Nagybocskó	9 ezer fő	fa-vegyipar, könnyűipar, zöldség- és gyümölcskonzervipar
11.	Тячів [Туacsiv]	Técső	9 ezer fő	bútorgyártás, könnyűipar, zöldség- és gyümölcskonzervipar
12.	Великий Березний [Velikij Bereznij]	Nagyberezna	8 ezer fő	zöldség- és gyümölcskonzervipar
13.	Тересва [Tereszva]	Taracköz	8 ezer fő	fafeldolgozás

14.	Вишково [Viskovo]	Visk	8 ezer fő	ásványvíz-palackozás, zöldség- és gyümölcskonzervipar
15.	Перечин [Perecsin]	Perecseny	7 ezer fő	erdő- és fafeldolgozó ipar, fa- vegyipar, ruhagyártás
16.	Иза [Iza]	Iza	6 ezer fő	vessző- és kosárfonás
17.	Кольчино [Kolcsino]	Kölcsény	4 ezer fő	szerszámgyártás
18.	Середне [Szerednye]	Szerednye	4 ezer fő	boripar, zöldség- és gyümölcskonzervipar
19.	Минай [Minaj]	Minaj	3 ezer fő	autóalkatrész-gyártás
20.	Поляна [Poljana]	Polena	3 ezer fő	ásványvíz-palackozás
21.	Вилок [Vilok]	Tiszaújlak	3 ezer fő	fafeldolgozás, cipőipar
22.	Нижній Бистрий [Nizsnyij Bisztrij]	Alsóbisztra	2 ezer fő	energiaipar (vízerőmű)
23.	Усть-Чорна [Uszty-Csorna]	Királymező	2 ezer fő	erdő- és fafeldolgozó ipar
24.	Майдан [Majdan]	Majdánka	2 ezer fő	műanyaggyártás
25.	Великі Береги [Veliki Berehi]	Nagybereg	2 ezer fő	textilipar
26.	Мужієво [Muzsijevo]	Nagymuzsaly	2 ezer fő	boripar
27.	Пийтерфолво [Pijterfolvo]	Tiszapéterfalva	2 ezer fő	zöldség- és gyümölcskonzervipar
28.	Розівка [Rozivka]	Ketergény	1 ezer fő	elektronikai ipar
29.	СОЛОМОНОВО [Szolomonovo]	Tizzasalamon	1 ezer fő	gépkocsigyártás

4. Erdély

1.	Cluj-Napoca	Kolozsvár	325 ezer fő	gyógyszergyártás, kerámiagyártás, cipőipar, söripar
2.	Timișoara	Temesvár	319 ezer fő	energiaipar (hőerőmű), autóalkatrész-gyártás, gyógyszergyártás, gumiipar, kerámiagyártás, cipőipar, cukoripar, söripar
3.	Brașov	Brassó	253 ezer fő	traktor- és teherautó-gyártás, gyógyszergyártás, bútorgyártás, gyapjúipar, söripar
4.	Oradea	Nagyvárad	196 ezer fő	energiaipar (hőerőmű), timföldgyártás, elektrotechnikai ipar, műanyaggyártás, bútorgyártás, cipőipar, cukoripar, boripar
5.	Arad	Arad	159 ezer fő	energiaipar (hőerőmű), autóbuszgyártás, bútorgyártás, cukoripar, boripar

6.	Sibiu	Nagyszeben	147 ezer fő	gépgyártás, kerámiagyártás, gyapjúipar, cipőipar, élelmiszeripar
7.	Târgu Mureș	Marosvásárhely	134 ezer fő	gépgyártás, gyógyszergyártás, nitrogénműtrágya-gyártás, könnyűipar, cukoripar
8.	Baia Mare	Nagybánya	124 ezer fő	színesércbányászat, színesfémkohászat, söripar
9.	Satu Mare	Szatmárnémeti	102 ezer fő	autóalkatrész-gyártás, söripar
10.	Reșița	Resicabánya	70 ezer fő	vaskohászat
11.	Hunedoara	Vajdahunyad	58 ezer fő	vaskohászat
12.	Alba Iulia	Gyulafehérvár	56 ezer fő	kerámiagyártás
13.	Zalău	Zilah	56 ezer fő	gumiipar
14.	Sfântu Gheorghe	Sepsiszentgyörgy	55 ezer fő	bútorgyártás, húsipar
15.	Turda	Torda	48 ezer fő	kősövegyészet és szódagyártás, cement-, üveg-, porcelán, tégl- és cserépgyártás
16.	Mediaș	Medgyes	46 ezer fő	üvegyártás, cipőipar
17.	Miercurea Ciuc	Csíkseredea	37 ezer fő	textilipar, söripar
18.	Petroșani	Petrozsény	37 ezer fő	barnaszénbányászat
19.	Odorheiu Secuiesc	Székelyudvarhely	34 ezer fő	gépgyártás, műanyaggyártás
20.	Sighetu Marmăției	Máramarossziget	33 ezer fő	bútorgyártás
21.	Făgăraș	Fogarás	31 ezer fő	nitrogénműtrágya-gyártás
22.	Sighișoara	Segesvár	26 ezer fő	üvegyártás
23.	Câmpia Turzii	Aranyosgyéres	22 ezer fő	vaskohászat, acélgégyártás
24.	Carei	Nagykároly	21 ezer fő	növényolajgyártás
25.	Gheorgheni	Gyergyószentmiklós	18 ezer fő	faipar
26.	Târgu Secuiesc	Kézdivásárhely	17 ezer fő	könnyűipar
27.	Covasna	Kovácszna	10 ezer fő	bútorgyártás, gyapjúipar, élelmiszeripar
28.	Sovata	Szováta	10 ezer fő	faipar
29.	Corund	Korond	5 ezer fő	könnyűipar (edénygyártás)
30.	Iernut	Radnót	5 ezer fő	energiaipar (hőerőmű)
31.	Praid	Parajd	4 ezer fő	kősóbányászat
32.	Borsec	Borszék	3 ezer fő	könnyűipar

5. Vajdaság

1.	Novi Sad	Újvidék	250 ezer fő	energiaipar (hőerőmű), autóalkatrész-gyártás, folyami hajógyártás, mezőgazdasági gépgyártás, kőolaj-finomítás és petrolkémia, háztartási vegyipar, kozmetikaicikk-gyártás, konzervipar, tésztagyártás
2.	Subotica	Szabadka	98 ezer fő	tésztagyártás, édesipar
3.	Zrenjanin	Nagybecskerek	76 ezer fő	folyami hajógyártás, ruhagyártás, bőr- és cipőipar, növényolajgyártás

4.	Pančevo	Pancsova	76 ezer fő	kőolaj-finomítás és petrolkémia, üvegyártás, söripar
5.	Sombor	Zombor	48 ezer fő	autóalkatrész-gyártás
6.	Sremska Mitrovica	Szávaszentdemeter	38 ezer fő	energiaipar (hőerőmű), élelmiszeripar
7.	Vršac	Versec	36 ezer fő	műanyaggyártás, gyógyszergyártás, édesipar, boripar
8.	Bečej	Óbecse	24 ezer fő	növényolajgyártás, söripar
9.	Stara Pazova	Ópázova	19 ezer fő	mezőgazdasági gépgyártás, ruhagyártás
10.	Senta	Zenta	19 ezer fő	konzervipar, tésztagyártás
11.	Apatin	Apatin	17 ezer fő	folyamihajó-gyártás, söripar
12.	Bačka Topola	Topolya	15 ezer fő	élelmiszeripar
13.	Novi Bečej	Törökbecse	13 ezer fő	mezőgazdasági gépgyártás
14.	Kanjiža	Magyarkanizsa	10 ezer fő	konzervipar
15.	Beočin	Belcsény	8 ezer fő	cementgyártás
16.	Palić	Palics	8 ezer fő	boripar
17.	Horgoš	Horgos	6 ezer fő	boripar
6. Pannon-Horvátország				
1.	Zagreb	Zágráb	790 ezer fő	fémfeldolgozás, elektrotechnikai ipar, gyógyszergyártás, konzervipar
2.	Osijek	Eszék	103 ezer fő	gépgyártás, vegyipar, édesipar, cukoripar, söripar
3.	Slavonski Brod	Bród	57 ezer fő	kohászat, mozdony- és vagongyártás
4.	Karlovac	Károlyváros	51 ezer fő	fegyvergyártás, söripar
5.	Sisak	Sziszek	48 ezer fő	acélgyártás, kőolaj-finomítás és petrolkémia
6.	Varaždin	Varasd	47 ezer fő	textilipar
7.	Čakovec	Csáktornya	27 ezer fő	textilipar
8.	Vukovar	Vukovár	25 ezer fő	építőanyag-ipar, textilipar, cipőipar, élelmiszeripar
9.	Koprivnica	Kapronca	24 ezer fő	gyógyszergyártás, élelmiszeripar
7. Muravidék				
1.	Murska Sobota	Muraszombat	11 ezer fő	fémfeldolgozás, mezőgazdasági gépgyártás, textilipar, malomipar, tejipar, húsipar
2.	Lendava	Lendva	3 ezer fő	fémfeldolgozás, elektrotechnikai ipar, mezőgazdasági gépgyártás, kőolajipar, gyógyszergyártás

3.	Turnišče	Bántornya	2 ezer fő	bőr- és cipőipar
4.	Beltinci	Belatinc	2 ezer fő	textilipar
5.	Prosenjakovci	Pártosfalva	1 ezer fő	textilipar
8. Órvidék				
1.	Eisenstadt	Kismarton	14 ezer fő	energiaipar, elektronikai ipar
2.	Neusiedl am See	Nezsider	8 ezer fő	energiaipar, biotechnológia
3.	Pinkafeld	Pinkafő	6 ezer fő	gyapjúipar
4.	Neudörfl an der Leitha	Lajtaszentmiklós	5 ezer fő	kenderipar
5.	Jennersdorf	Gyanafalva	4 ezer fő	elektronikai ipar
6.	Siegendorf	Cinfalva	3 ezer fő	cukoripar

К-22

Географія Карпатського басейну: природа, суспільство, економіка, етнографія. Наукове видання (колективна монографія) / Редактори: Йосип Молнар, Гейзо Папп.

Автори: Єва Андрик, Лайош Балінт, Олександр Бергхауер, Андраш Вебер, Тімео Вінце, Шандор Генці, Іштван Годнодь, Даніел Горват, Лорант Денеш Давід, Ендре Добош, Золтан Довені, Барнабаш Кейс, Маргіт Кейс, Ержебет Когут, Степан Коложварі, Карой Кочіш, Жужанна Макаі, Шандор Маршалек, Ерно Молнар, Йосип Молнар, Федір Молнар, Стефан Молнар Д., Гейзо Папп, Булчу Ременік, Патрік Татраї, Дюло Фодор, Степан Черничко, Золтан Чома, Петер Чорба.

Терміни – Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Будапешт–Берегове, 2022. – 504 с. (угорською мовою)

ISBN 978-615-81834-4-4

Монографія Географія Карпатського басейну вийшла в світ через десятиріччя після видання під такою ж самою назвою найбільш обширної на сьогодні в даній тематиці синтетичної роботи. Мета авторського колективу була не поглибити, деталізувати вищезгаданий аналіз, радше створення видання, яке меншим обсягом та менш фаховою термінологією може зацікавити більш широке коло читачів, а також стати частиною рекомендованої літератури регіональних географічних, краєзнавчих та країнознавчих дисциплін ЗВО.

УДК 911.2(4-11)

Наукове видання
**Географія Карпатського басейну:
природа, суспільство, економіка, етнографія**
Колективна монографія
2022 р.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Закарпатського угорського інституту
ім. Ф.Ракоці II (протокол № 5 від 28.06.2022).

Підготовлено кафедрою географії та туризму і Видавничим відділом
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці II.

Редакційна колегія:
Головний редактор: Йосип Молнар
Відповідальний редактор: Гейзо Папп

Рецензенти:
Тімеа Кіш, DSc (Сегедський університет, м. Сегед, Угорщина)
Янош Пензеш, PhD (Дебреценський університет, м. Дебрецен, Угорщина)

Технічне редагування та верстка: Гейзо Папп
Коректура: Едіна Шін
Дизайн обкладинки: Стефан Молнар Д.

Відповідальний за випуск: Олександр Добош

За зміст колективної монографії відповідальність несуть автори.

**Видання підготовлене за підтримки Фонду національної співпраці ЗАТ
«Благодійний фонд ім. Габора Бетлена»**

ISBN 978-615-81834-4-4

9 786158 183444